

сприяє своєчасному внесенню коректив у систему управління підприємством.

Взаємодія елементів бухгалтерського обліку та управлінських функцій підвищує ефективність і результативність системи управління економічного суб'єкта загалом. Відповідно прийняті управлінські рішення покращують фінансовий стан, поточне функціонування і мобілізують перспективи стратегічного розвитку суб'єкта господарювання.

1. Бухгалтерський облік : функції, завдання та принципи його організації. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pidruchniki.ws>

2. Глушаченко А. І. Організація обліку в системі управління підприємств А. І. Глушаченко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2013/Economics/7_135146.doc.htm

3. Вольська В. В. Бухгалтерський облік як складова системи управління підприємством / В. В. Вольська // Економіка АПК. – 2012. – № 8. – С. 48–52. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.libr.dp.ua/uploads>

4. Яворов В. В. Роль облікової інформації в управлінні підприємством / В. В. Яворов. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://magazine.faaf.ua>

5. Верига Ю. Роль обліку в управлінні підприємством / Ю. Верига. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sophus.at.ua/publ>

6. Фоміна О. Облік в управлінні підприємством / О. Фоміна // Вісник КНТЕУ. – 2010. – № 2. – С. 113–120.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://visnik.knteu.kiev.ua/files/2010/02/10.pdf>

7. Управління підприємствами. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/12800528/ekonomika/upravlinnya_pidpriemstvami

8. Лазебова Є. С. Основні функції управління підприємством та їх взаємозв'язок / Є. С. Лазебова. – С. 81–85. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/4.3/81.pdf>

9. Лігоненко Л. Концептуальні засади економічного управління підприємством / Л. Лігоненко // Підприємництво : вісник КНТЕУ. – 2013. – № 3. – С. 5–17. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sophus.at.ua/publ/>

10. Осмятченко В. О. Функції бухгалтерського обліку в умовах застосування інформаційних технологій / В. О. Осмятченко. – Вісник ЖДТУ – 2010. – № 2. – С. 163–166. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eiztuir.ztu.ua/>

11. Закон України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999 р. № 996-XIV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

12. Артюх І. С. Удосконалення інформаційної функції бухгалтерського обліку / І. С. Артюх // Управління розвитком. – 2013. – № 15. – С. 135–137. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/jspui/pdf>

In the article the accounting in the business management has been describe through its tasks interpretation, demands, principles and functions within managing process systems functions – planning, organization, motivation and control.

УДК 332.025

Сус Т. Й.

НАЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ФІНАНСУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СІЛЬГОСПВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

Розглянуто особливості сучасного розвитку екологічного сільгоспвиробництва в Україні. Запропоновано стратегію фінансування розвитку екологічного сільгоспвиробництва в умовах фінансової кризи та обмеженості фінансових ресурсів. Проаналізовано основні напрями бюджетної політики в сфері підтримки екологічного сільгоспвиробництва.

Окреслено можливі джерела фінансових ресурсів для фінансового забезпечення екологізації сільськогосподарського виробництва в Україні.

Ключові слова: екологічне сільгоспвиробництво, бюджетна політика, фінансові ресурси, фінансова підтримка, екологічно чиста продукція.

Постановка проблеми. В умовах скорочення сільськогосподарських угідь в планетарному масштабі та зміна клімату, зростання чисельності населення планети, важливим фактором економічного зростання для України залишається вибір стратегії розвитку аграрного сільгоспвиробництва. Сучасний стан державної підтримки аграрного сектору в умовах антикризових заходів уряду та обмеження експорту сільгосппродукції в Російську Федерацію необхідно враховувати сьогоднішні і майбутні виклики для сталого розвитку аграрного сектору економіки. Окреслення існуючих проблем у фінансуванні сільського господарства має стати основою для розробки та реалізації державної стратегії підтримки аграрного сектору та сільських територій, яка базується на концепції сталого агроекологічного розвитку.

Для її реалізації у відповідності з загально-світовими тенденціями та цілями і завданнями конкретного етапу розвитку необхідно розробити відповідні законодавчі акти та створити інституціональне середовище для ефективного і екологобезпечного сільгоспвиробництва, здійснювати фінансове забезпечення.

Фінансова криза та зростання дефіциту державного бюджету в сучасних складних соціально-економічних умовах не дозволяють здійснювати фінансування аграрної сфери в необхідних обсягах. Асоційоване членство України в Європейському Союзі та суттєва фінансова підтримка аграрного сектору країн членів ЄС в рамках спільної аграрної політики, зумовлюють пошук ефективних механізмів підтримки українських сільгоспвиробників для забезпечення їх конкурентоспроможності на європейському та світовому ринках. Розвиток екологічного сільгоспвиробництва та його законодавче забезпечення, відповідно Закону України « Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» є недостатнім і потребує подальшого законодавчого забезпечення та фінансової підтримки, зокрема розробки цілісного механізму фінансового забезпечення даної сфери та надання їй пріоритетного розвитку. Важливим завданням, в даній ситуації, є розробка концептуальних засад фінансового забезпечення розвитку екологічного сільгоспвиробництва в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання забезпечення сталого розвитку аграрної сфери досліджують різні автори. Серед напрямів їх наукових пошуків: питання розвитку аграрного підприємництва (Ю. Лупенко, В. Андрійчук [1]), сталого розвитку (М. Малік [2], М. Кропивко, М. Хвесик, О. Бородіна [3]), інституційного регулювання (О. Шпичак, О. Шпикуляк [4]).

Значний внесок у розробку теоретико-методологічних основ формування фінансової політики в аграрній сфері зробили Балюк С., Білоченко А., Бородіна О., Даниленко С. А., Дем'яненко М., Кропивко М., Малік М., Остащенко Т., Саблук П., Третяк А., Шубравська О.

Білоченко А. зазначає, що...впровадження програм підтримки на поворотній основі дасть змогу вже через три роки повністю відмовитися від фінансування програм в агросектор із загального фонду держбюджету за рахунок акумульованих коштів [5]).

Недостатній рівень наукової розробленості питань стратегії фінансового забезпечення

розвитку екологічного сільгоспвиробництва в Україні та її ціннісна орієнтація за умов сучасних фінансових процесів зумовлює необхідність дослідження та розробки концептуальних аспектів фінансування розвитку екологічного сільгоспвиробництва.

Мета статті – розглянути особливості та джерела фінансування екологічного сільгоспвиробництва, виходячи з можливостей державного бюджету та світових тенденцій фінансової підтримки даної сфери.

Виклад основних результатів дослідження. Сучасний стан аграрної політики держави характеризується суперечливими чинниками: з однієї сторони надконцентрація капіталу та земель сільськогосподарського призначення і відповідно інтенсифікація сільгоспвиробництва, орієнтація на вирощування рентабельних культур та експорт продукції з низькою доданою вартістю; з іншої загальносвітові тенденції зростання попиту на екологічно чисту сільськогосподарську продукцію та можливість України, виходячи з її унікальних природно-кліматичних умов забезпечити цей попит не тільки на внутрішньому ринку, але й експортувати значні обсяги екологічно чистої продукції на світовий ринок.

Сучасний розвиток сільгоспвиробництва в Україні характеризується протиріччям між стремлінням до максимізації прибутковості та інтенсивним розвитком ґрунтово-деградаційних процесів, які не дозволяють забезпечити просте відтворення родючості ґрунту, зокрема збалансованого вмісту гумусу, та інших поживних речовин в його складі.

При цьому 79% прибутку в сільському господарстві на сьогоднішній день одержують за рахунок природної родючості й лише 21% – є результатом запровадження технологій [6].

В основу стратегії аграрної політики має бути покладена двоїста концепція:

- Глобальності сільськогосподарського виробництва, зростання попиту на продукцію, необхідність нарощування виробництва, уникнення продовольчих криз;
- Тенденцій до екологізації сільськогосподарського виробництва, яке базується на принципах сталого агроекологічного розвитку.

Перша складова передбачає інтенсифікацію сільськогосподарського виробництва шляхом застосування хімічних засобів захисту рослин, мінеральних добрив та зростання посів-

них площ під ГМО, орієнтація на рентабельні культури та виробництва, а не на комплексне ведення сільського господарства та розвиток сільських територій.

Друга складова – це реалізація аграрної політики з орієнтацією на національні інтереси з забезпечення продовольчої безпеки держави та збереженням навколишнього природного середовища, біорізноманіття і не менш важливо – розвиток сільських територій на новій якісній основі. Саме пріоритетність другої складової найбільше відповідає потребам країни з високим значенням аграрного сектору та створює передумови забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції на міжнародному ринку. Вагомим аргументом за вибір стратегії сталого агроекологічного розвитку в Україні повинно бути висока ступінь розораності та деградації земель на відміну від розвинутих країн, зокрема європейських. Це пов'язано з політикою резервування земель в високо розвинутих країнах світу та їх збереження для прийдешніх поколінь, жорстким контролем за станом природного навколишнього середовища та агроландшафтів. Основу стратегії країн ЄС можна окреслити наступним чином: екологізація сільгоспвиробництва, а головним завданням аграрної сфери є забезпечення продовольчої безпеки ЄС та реалізація надлишків продукції на світових ринках. Такий підхід дозволяє зменшити негативний техногенний вплив на навколишнє природне середовище та в залежності від кон'юнктури на ринку сільгосппродукції додатково вводити або вилучати такий фактор виробництва як земля. Крім цього низька розораність зменшує негативний вплив на біорізноманіття та забруднення навколишнього середовища в результаті використання засобів захисту рослин і мінеральних добрив, а сприяє здатності агроценозів до самовідновлення.

Аналіз світових тенденцій фінансового забезпечення сільського господарства показав слабкий взаємозв'язок між обсягами державної підтримки аграрного сектору та ступенем його розвитку в країні, її питомою вагою в світових обсягах виробництва сільськогосподарської продукції.

Виходячи з даних чинників необхідно розробляти стратегію розвитку аграрної сфери та здійснювати фінансове забезпечення її реалізації. Це дозволить узгодити цілі та задачі аграрної політики із національними і загальнопланетарними інтересами.

Необхідність фінансової підтримки екологічного сільгоспвиробництва значною мірою спричинена наступними факторами:

1. Додатковими витратами на сертифікацію сільгоспугідь;
2. Значно нижчою прибутковістю в результаті зниження врожайності;
3. Високими ризиками пов'язаними з можливою втратою врожаю від шкідників та хвороб;
4. Особливостями застосування органічних добрив та вирощування сидеральних культур, що порівняно з традиційною агротехнікою є більш витратною;
5. Вартістю посадкового матеріалу та недостатньою ефективністю біологічних препаратів порівняно з хімічно синтезованими;
6. Особливими умовами утримання тварин, що потребує додаткових капіталовкладень;
7. Специфічними вимогами стосовно зберігання, переробки і транспортування готової продукції;
8. Додаткових витрат на рекламу та реалізацію екологічно чистої продукції.

Бюджетна підтримка екологічного сільгоспвиробництва повинна здійснюватись наступним чином:

1. Підтримка екологічного сільгоспвиробництва;
2. Забезпечення оптимізації ресурсного потенціалу екологічного сільгоспвиробництва;
3. Підтримка розвитку ринку екологічно чистої продукції;
4. Фінансування наукових досліджень в сфері екологічного сільгоспвиробництва;

Першочерговими заходами в сфері екологічного сільгоспвиробництва повинно бути фінансування створення агрохімічних паспортів для всіх сільгоспвиробників та розробка сучасного методичного забезпечення розрахунку штрафів за зниження родючості ґрунту, забруднення його залишками засобів захисту рослин та мінеральних добрив. На сьогоднішній день така методика є застарілою, а випадки нарахування штрафів за завдані збитки є рідкістю.

Для підтримки екологічних сільгоспвиробників, виходячи з досвіду європейських країн можна використовувати дві стратегії фінансування екологічних сільгоспвиробників:

1. Гарантована підтримка всіх екологічних

сільгоспвиробників як в перехідний період так і після нього.

2. Значна різниця фінансової підтримки між конвенційними і екологічними сільгоспвиробниками з метою заохочення їх переходу на екологічно чисті технології.

Важливим, на нашу думку, є забезпечення страхового захисту екологічно чистої продукції на всіх стадіях починаючи від вирощування, переробки і закінчуючи збутом. Першим кроком в розвитку такого страхового продукту є компенсація з боку держави страхових премій, які виплачують страхувальники страховим компаніям. Це дасть змогу сільгоспвиробникам зменшити ризики при вирощуванні, переробці та збуті екологічно чистої продукції.

Для забезпечення ресурсного потенціалу екологічного сільгоспвиробництва необхідна підтримка заходів з відтворення родючості ґрунту та фінансової зацікавленості в його підвищенні, шляхом створення фонду «Відновлення родючості сільгоспугідь» кошти в який будуть надходити від сплати штрафів за зниження родючості ґрунту та його забруднення залишками засобів захисту рослин та мінеральних добрив, які приводять до підвищення кислотності ґрунтів. З метою стимулювання використання та впровадження нових, перспективних засобів захисту рослин, біологічних препаратів, що сприяють природним процесам накопичення поживних речовин в ґрунті передбачити часткову компенсацію сільгоспвиробникам на їх придбання. В той же час ввести агрозбір за використання хімічно синтезованих засобів в випадку наявності біологічних замінників.

Джерела фінансування екологічних сільгоспвиробників повинні мати таку структуру:

1. Дотації з державного бюджету для екологічних сільгоспвиробників;
2. Дотації з місцевих бюджетів при реалізації регіональних програм в сфері екологічного сільгоспвиробництва;
3. Кошти міжнародних організацій в рамках співробітництва в аграрній сфері;
4. Кошти екологічного фонду направлені на збереження агроландшафтів та біорізноманіття;

5. Кредитні ресурси, які будуть надаватися екологічним сільгоспвиробникам шляхом проведення конкурсу бізнес-планів безвідсотково, або під відсотки, які відповідають рівню інфляції в поточному році.

Висновки. Україна повинна надавати перевагу підтримці екологічного сільгоспвиробництва розглядаючи його як вагомий фактор в охороні навколишнього природного середовища, розвитку сільських територій та забезпечення населення якісним і здоровим харчуванням.

Розробку та реалізацію державної фінансової підтримки екологічного сільгоспвиробництва в Україні необхідно здійснювати в контексті інтеграції у європейський та світовий економічний простір. Найбільш виправданим є фінансування заходів в екологічному сільгоспвиробництві спрямованих на підходи мультифункціональності та глобальності сільського господарства та врахування сучасних світових тенденцій його екологічної спрямованості.

1. Андрійчук В. Г. Агропромислові формування нового типу в контексті стратегії розвитку вітчизняного сільського господарства / В. Г. Андрійчук // Економіка АПК. – 2013. – № 1. – С. 3-16.

2. Малік М. Й. До питання сталого розвитку сільських територій / М. Й. Малік // Економіка АПК. – 2008. – № 5. – С. 51-58.

3. Бородіна О. М. Аграрна політика України: витоки, сучасний стан і нові можливості в контексті інституціоналізму та викликів глобалізації / О. М. Бородіна // Економіка України. – 2008. – № 10. – С. 94-111.

4. Шпикуляк О. Г. Інституції аграрного розвитку: [моногр.] / О. Г. Шпикуляк. – К.: ННЦ ІАЕ, 2009. – 480 с.

5. Білоченко А. Удосконалення організаційно-економічного механізму фінансово-кредитного забезпечення сільського господарства України / А. М. Білоченко // Економіка АПК. – 2014. – № 5. – С. 43-45.

6. Зось-Кіор М. В. Теоретичні аспекти удосконалення земельних відносин у сучасних умовах господарювання / м. Зось-Кіор // Економіка АПК. – 2013. – № 3. – С. 88-93.

The features of the modern development of ecological agricultural production in Ukraine. A strategy for funding the development of ecological agricultural production in the financial crisis and limited financial resources. The basic directions of budgetary policy in support of ecological agricultural production. Outlined possible sources of financial resources to fund the development greening of agricultural production in Ukraine.